

MAAHANMUUTTAJAPERHEIDEN KOKEMUKSIA
PÄIVÄHOIDOSTA

Marianna Kaven
Opinnäytetyö, kevät 2010
Diakonia-ammattikorkeakoulu,
Diak Länsi, Pori
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi (AMK)

TIIVISTELMÄ

Kavén, Marianna. Maahanmuuttajaperheiden kokemuksia päivähoidosta. Pori, kevät 2010, 38s., 2 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Diak Länsi Pori. Sosiaalialan koulutusohjelma, Sosiaali- ja kasvatustieteiden suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK).

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää maahanmuuttajaperheiden vanhempien kokemuksia päivähoidosta. Tutkimuksella haluttiin selvittää, kokevatko maahanmuuttajaperheet saavansa riittävästi tukea päivähoidon henkilökunnalta lapsen kasvattamiseen ja kielenkehityksen tukemiseen ja kaipaavatko he lapsen oman kulttuurin tukemista päiväkodissa. Tutkimuksella haluttiin antaa vanhemmille mahdollisuus myös kertoa, mitä toiveita tai kehittämisehdotuksia heillä olisi päivähoidolle.

Tutkimus oli kvalitatiivinen. Aineisto kerättiin teemahaastattelulla. Tutkimusta varten haastateltiin kolmea maahanmuuttajaperheen äitiä. Teemahaastattelulla kerätty aineisto analysoitiin teemoittelun avulla. Tutkimustulosten esittelyssä käytetään sitaatteja, jotta haastateltavien kokemukset ja oma ääni pääsevät esille.

Tutkimusaineistosta selvisi, että vanhemmat pitivät tärkeänä lapsen äidinkielen ja suomen kielen kehityksen tukemisen päiväkodissa. Kotimaan ja Suomen päivähoiton välillä ei koettu olevan isoja kulttuurieroja, ja ilmenneisiin kulttuurieroihin suhtautuminen päivähoiton puolelta koettiin positiivisena. Oman kulttuurin tukemista ei niinkään kaivattu päiväkodissa, sillä kotona tapahtuva tukeminen koettiin riittävänä. Päivähoiton henkilökunnan kanssa tapahtuva yhteistyö koettiin pääasiassa positiiviseksi, ja mahdollisten konfliktien koettiin johtuneen tietyn henkilön omasta asenteesta.

Asiasanat: maahanmuuttajat, päivähoito, varhaiskasvatus, kvalitatiivinen tutkimus

ABSTRACT

Kavén, Marianna.

Experiences of Immigrant Families in Day care.

38p., 2 appendices. Language: Finnish. Pori, Spring 2010.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Social Services and Education. Degree: Bachelor of Social Services.

The aim of this study was to find out what kind of experiences immigrant parents had of day care and what they would develop. The focus of the study was on finding out did immigrant parents get enough support from day care personnel with upbringing their children, supporting their children's learning of their mother tongue and Finnish.

The study is qualitative and the material was collected by theme interviews in spring 2010. Three mothers of immigrant families were interviewed for this study, two of them were from Russia and one from Malaysia.

The results of this study showed that parents of immigrant families felt their children needed more support in day care in learning their mother tongue and Finnish. According to the results, the interviewees did not see cultural differences be very significant. The partnership between the parents and the personnel in day care was thought to have been mostly positive.

Keywords: immigrants, day care, early childhood education, qualitative study

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1 JOHDANTO	5
2 MAAHANMUUTTAJAT	7
3 VARHAISKASVATUS JA PÄIVÄHOITO	9
4 TUTKIMUSONGELMA	14
5 AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET	15
6 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	18
6.1 Prosessin kuvaus	18
6.2 Teemahaastattelu	18
6.3 Teemoittelu	20
6.4 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	22
7 TUTKIMUKSEN TULOKSET	25
7.1 Kulttuurien eroja päivähoitossa	25
7.2 Lapsen oma kulttuuri	26
7.3 Lapsen kielenkehityksen tukeminen	27
7.4 Vanhempien ja päivähoiton henkilökunnan yhteistyö	29
7.5 Lapsen ja päivähoiton henkilökunnan kommunikointi	29
8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	31
LÄHTEET	35
LIITE 1: Teemahaastattelurunko	37
LIITE 2: Aineistosta teemaksi	38

1 JOHDANTO

Kiinnostuin maahanmuuttaja-aiheesta keväällä 2009 monikulttuurisuusopintokokonaisuuden myötä. Työharjoittelun suorittaminen keväällä 2009 päiväkodissa ryhmässä, jossa oli muutama maahanmuuttajalapsi, vahvisti valintaa. Lastentarhanopettajan pätevyyden saamiseksi tulee opinnäytetyön liittyä lapsiin tai perheisiin, joten myös sen takia valitsin päiväkotimaailman. Mielenkiintoni kohdistui nimenomaan maahanmuuttajien kokemuksiin päivähoidosta, mistä muodostuikin tutkimustehtäväni.

Tutkimus on laadullinen ja aineisto kerätään haastattelemalla maahanmuuttajaperheitä teemahaastattelulla. Analysointimenetelmänä on teemoittelu, sillä se on sopivin menetelmä aineiston kannalta. Menetelmät valittiin parhaiten tutkimuksen luonnetta tukeviksi.

Suomi on muuttunut entistä monikulttuurisemmaksi viimeisten 15 vuoden aikana, ja maahanmuuttajien määrä maassa on kasvanut. Vuoden 2007 tilastotietojen mukaan Suomen väestöstä noin kolme prosenttia puhuu muuta kieltä kuin suomea, ruotsia, saamea tai viittomakieltä, eli ovat vieraskielisiä, ja vieraskielisten lasten osuus kaikista alle 18-vuotiaista on 3,1 prosenttia. Suomessa asuvien vieraskielisten lasten määrä on lisääntynyt 15 vuodessa yli kuusinkertaiseksi ja vuoden 2007 tilastotiedoista voi nähdä, että näiden lasten määrä kasvaa nopeammin kuin suomen- tai ruotsinkielisten lasten määrä. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2007, 15.) Porissa asuu vuoden 2008 tietojen mukaan 928 ulkomaiden kansalaista eli 1,2 prosenttia Porin väestöstä (Porin kaupunki, 20.1.2010).

Aihe on ajankohtainen, sillä varhaiskasvatuksen alalla maahanmuuttajaperheiden ja -lasten tarpeisiin vastaaminen tulee olemaan haastavaa. Henkilökunta tulee tarvitsemaan lisätukea ja -koulutusta, jotta maahanmuuttajien kohtaaminen ja heidän kanssaan työskentely tulisi sujumaan kuten muidenkin kanssa. Muista kulttuureista olevien asiakkaiden tapahtuva kanssakäyminen edellyttää varhaiskasvatuksen henkilökunnalta perheen kieli- ja kulttuuritaustan huomiointamista ja perehtymistä siihen (Sosiaali- ja terveysministeriö 2007, 15).

Kokemuksen tutkiminen edellyttää tutkijalta kiinnostusta toisten ihmisten kokemuksiin. Kokemus voidaan ymmärtää eri tavoin (Perttula 2009, 136). Kokemuksen tutkiminen on haastavaa, sillä jokaisen ihmisen kokemukset ovat yksilöllisiä eivätkä siis rinnastettavissa toisiinsa. Tutkimuksen tulokset eivät tästä syystä ole yleistettävissä vaan tutkimus on tapaustutkimus. Tutkimus on toistettavissa, mutta tulokset ovat aika- ja paikkasidonnaisia.

2 MAAHANMUUTTAJAT

Maahanmuuttajalla tarkoitetaan ulkomaalaista, joka asuu Suomessa pysyvästi (Räty 2002, 11). Maahanmuuttaja on laaja käsite, joka voidaan jakaa sen mukaan, mistä syystä henkilö on muuttanut Suomeen. Opinnäytetyössä ei eritellä tarkemmin haastateltuja perheitä sen mukaan, ovatko he siirtolaisia, pakolaisia vai paluumuuttajia. Käsitteen avaaminen työssä nähtiin kuitenkin tarpeelliseksi, jotta lukijat ymmärtävät maahanmuuttajat tutkimuksen kohteena käsitteen koko laajuudessa.

Pakolainen on yleisnimitys henkilölle, joka on tullut Suomeen jouduttuaan poliittisista tai muista syistä lähtemään kotimaastaan. Pakolaiset jaotellaan kahteen eri ryhmään: kiintiöpakolaisiin ja turvapaikanhakijoihin. Yhdistyneiden Kansakuntien vuonna 1951 solmitussa Geneven pakolaissopimuksessa on tarkka määritelmä pakolaisesta. Pakolainen on henkilö, jolla on perusteltu syy pelätä joutuvansa vainotuksi rodun, uskonnon, kansallisuuden, poliittisten mielipiteiden tai tiettyyn yhteiskuntaluokkaan kuulumisen johdosta, eikä voi saada suojelua kotimaassaan tai hän oleskelee sen ulkopuolella tai ei kykene tai halua pelkonsa takia turvaamaan kotimaansa suojeluun ja sen takia tarvitsee sopimuksen mukaista kansainvälistä suojelua. (Räty 2002, 16.)

Turvapaikanhakija on henkilö, joka anoo turvapaikkaa Suomesta. Hakijasta tulee pakolainen vasta, kun hänen turvapaikkahakemuksensa on käsitelty ja hän on saanut oleskeluluvan. Kiintiöpakolainen on pakolainen, joka on saanut Yhdistyneiden Kansakuntien pakolaisjärjestöltä pakolaisstatuksen. Suomi on sitoutunut vastaanottamaan kiintiöpakolaisia. (Räty 2002, 11,19.)

Siirtolainen on henkilö, joka muuttaa vapaaehtoisesti maasta toiseen esimerkiksi opiskelun, työn tai puolison perässä. Siirtolaiset muuttavat yleensä parempien elinolosuhteiden perässä pois kotimaastaan. Paluumuuttajana pidetään ihmistä, joka on aikaisemmin ollut suomalainen tai jolla on suomalaiset sukujuuret. (Räty 2002, 11, 30, 31.)

Vuoden 2007 tietojen mukaan suomalaisista lapsista noin 90 prosenttia elää perheissä, joissa molemmat vanhemmat tai ainoa vanhempi on suomenkielinen, kahden tai ainoan vieraskielisen vanhemman perheissä asuu kolme prosenttia lapsista. Täysin suomenkielisten perheiden määrä väestörakenteessa on laskenut, ja perheiden, joissa vähintään toinen vanhemmista puhuu vierasta kieltä, määrä on kasvanut. Yhä useammassa perheessä vanhemmat puhuvat eri kieltä, esimerkiksi suomi tai ruotsi ja jokin muu kieli. Arjessa useita kieliä kuulevien lasten määrä on noussut 15 vuodessa neljästä prosentista kahdeksaan prosenttiin. Suomessa syntyneiden ja Suomen kansalaisuuden saaneiden vieraskielisten lasten määrä on viimeisen viiden vuoden aikana kasvanut. Alle 7-vuotiaita lapsia oli Suomessa vuoden 2007 tietojen mukaan 402 000, joista 14 000 oli vieraskielisiä. Näistä suurin ryhmä on venäjänkieliset 2 445 lasta, toisena somalinkieliset, 1 640 lasta ja kolmantena arabiankieliset 1038 lasta. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2007, 17.)

3 VARHAISKASVATUS JA PÄIVÄHOITO

Lasten päivähoidolla tarkoitetaan hoidon järjestämistä päiväkotihoidona, perhepäivähoitona, leikkitoimintana tai muuna päivähoitotoimintana. Päivähoitoon ovat oikeutettuja lapset, jotka eivät vielä ole oppivelvollisuusikäisiä sekä olosuhteiden vaatiessa sitä vanhemmat lapset, ellei hoitoa ole muulla tavalla järjestetty. Hoito on yritettävä järjestää siten, että se tarjoaa lapsen hoidolle ja kasvatukselle sopivan hoitopaikan ja hoitopaikan aikana, jona sitä tarvitaan. (Finlex, 36/1973.)

Päivähoidon tarkoitus on tukea perheitä lasten kasvatustehtävässä ja yhdessä vanhempien kanssa edistää lapsen tasapainoista kehitystä, ja tulee myöskin tarjota lapselle turvalliset, jatkuvat ja lämpimät ihmissuhteet. Tarjotun toiminnan tulee olla lapsen kehitystä moninaisesti tukevaa ja kasvuympäristön suotuisa, ja huomioida lapsen lähtökohdat. Lapsen ikää ja yksilöllisiä tarpeita mukailien päivähoitoon tulee edistää lapsen fyysistä, sosiaalista ja tunne-elämän kehitystä yleinen kulttuuriperinne huomioon ottaen. Lapsen eettistä, uskonnollista, esteettistä sekä älyllistä kasvatusta tulee tukea; uskonnollisessa kasvatuksessa on kunnioitettava vanhempien tai holhoojan vakaumusta. Päivähoidon tehtävänä on lapsen kehityksen edistämisen lisäksi auttaa lasta kasvamaan yhteiskuntavastuuseen, rauhaan ja ympäristön vaalimiseen. Päivähoidon kasvatustavoitteisiin kuuluu suomen- tai ruotsinkielisten, saamelaiden, romanien ja eri maahanmuuttajaryhmien lasten oman kulttuurin ja kielen tukeminen. (Finlex, 36/1973.)

Maahanmuuttajia huomioidaan kaupunkien ja kuntien varhaiskasvatussuunnitelmissa vaihtelevasti. Helsingin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassa maahanmuuttajalasten tukemiseen kiinnitetään erityistä huomioita vahvistamalla lapsen omaa identiteettiä ja suomen kieltä lapsen toisena kielenä. Eri kulttuuritaustoista tulevia lapsia on paljon, minkä vuoksi varhaiskasvatuksessa on kehitetty eri kasvatus-, hoito- ja opetustilanteisiin sopivia toimintatapoja. Päivähoidolla on myös merkittävä rooli maahanmuuttajaperheiden kotoutumisessa, joten vanhempia kannustetaan huolehtimaan lapsen äidinkielen kehittämisestä ja

oman kulttuurisen perinteen välittymisestä. (Helsingin kaupunki 2007, 3,9.) Oman identiteetin ja kielen tukeminen sekä kaksikielisyyden ja -kulttuurisuuden tukeminen vähemmistöihin kuuluvilla lapsilla on asetettu virallisiksi tavoitteiksi Suomessa niin maahanmuutto- ja pakolaispoliittisessa ohjelmassa kuin koulutuspolitiikassakin. (Hytönen, Laurell, Mannila, Marttila & Routio 2002, 32).

Varhaiskasvatuksessa maahanmuuttajalapsen oman äidinkielen ja toisen kielen kehittymisen tukeminen on tärkeää, sillä kielellä on kasvatuksellinen ja sosiaalinen tehtävä, ja tukemalla lapsen kaksikielisyyttä ja kulttuuri-identiteetin kehittymistä autetaan lapsen kotoutumista sekä ehkäistään perusopetuksessa mahdollisesti ilmeneviä oppimisvaikeuksia. Arjessa lapsen kannalta kieli on merkittävämpi tekijä kuin kansallisuus, sillä sen avulla lapsi on vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Kielellä on keskeinen merkitys lapsen oppiessa kulttuurisia ja sosiaalisia tapoja ja viestintämalleja. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2007, 16.) Kieli on tärkeä osa lapsen minäkuvaan, ja myös vanhempien on tärkeää olla selvillä niin omasta kielellisestä identiteetistään kuin kulttuuritaustastaan, jotteivät heidän henkilökohtaiset ristiriitatilanteensa vaikuta negatiivisesti heidän lastensa kaksikielisyyden ja -kulttuurisuuden kehitykseen (Hytönen ym. 2002, 32).

Jotta saavutettaisiin toimiva kaksikielisyyden, on toisena kielenä olevan enemmistökielen opettelu aloitettava mahdollisimman aikaisin. Lapselle paras kielen oppimisympäristö on hänen luonnollinen perhe- ja leikkiympäristö. Kieli tulisi opettaa lapselle asteittain, jotta vaatimustaso olisi oppijan mukainen. Kaksikieliseksi kehitymässä oleva lapsi tarvitsee kosketuksia lapsiin ja aikuisiin, jotka puhuvat äidinkielenään hänen kieliään. (Hytönen ym. 2002, 32–33.)

On tärkeää, että lapsi oppii äidinkieltensä lisäksi hyvin myös suomen kielen. Kaksikielisyyden ja -kulttuurisuus voi auttaa lasta menestymään hyvin myös jatko-opinnoissa ja myöhemmin työelämässä. Hyvällä suomen kielen taidolla varmistetaan, että lapsi voi luoda kaverisuhteita suomalaisiin lapsiin. Näiden suhteiden luomiseen lapsi tarvitsee suomen kielen taidon lisäksi myös aikuisten aktiivista ja määrätietoista tukea. (Hytönen ym. 2002, 33.)

Maahanmuuttajalapsella on oikeus omaan äidinkieleen päivähoitossakin. Lapsen eheän identiteetin tukeminen ja hänen oppimisvalmiuksiensa turvaaminen edellyttää kieli- ja kulttuuritaustan huomioon ottamista päivähoitossa. Äidinkieli muodostaa perustan lapsen tunne-elämän tasapainoiselle kehitykselle ja ajattelulle. Se on myös kaiken muunkin oppimisen perusta kuten esimerkiksi uusien kielten oppimisessa. Lapsen omaa äidinkieltä on hyvä tukea myös hoitopaikassa, vaikka sitä perheessä puhuttaisiinkin. Oman äidinkielen käyttämisen mahdollisuus auttaa lasta sopeutumaan uuteen vieraskieliseen ympäristöön ja lisää hänen perusturvallisuuttaan. (Hytönen ym. 2002, 32.)

Helsingin kaupungin esiopetussuunnitelmassa on huomioitu maahanmuuttajalapsen käsittelemällä monikulttuurista esiopetusta. Esiopetus maahanmuuttajalapsille voidaan järjestää tavallisen esiopetuksen yhteydessä, perusopetuksen valmistavassa opetuksessa tai sitten näiden yhdistelmänä. Eri kulttuureista tulevien lasten esiopetuksen tavoitteet vastaavat mahdollisimman paljon esiopetuksen yleisiä tavoitteita. Maahanmuuttajalapsen hoitoryhmässä monikulttuurisuus otetaan huomioon ryhmän toiminnan sisältöjä suunniteltaessa ja ryhmän toimintatavoissa. On tärkeää, että lapsen oma kulttuuri näkyy esiopetuksen arjessa. Maahanmuuttajalapsen esiopetussuunnitelmaan tehdään yhteistyössä lapsen vanhempien kanssa suunnitelma siitä, kuinka lapsen oman äidinkielen ja suomen kielen kehittämistä tuetaan. Tällä tavoin toimimalla on tavoitteena saavuttaa toimiva kaksikielisyys. (Helsingin kaupunki 2005, 27–28.)

Mahdollisuus tulla kuulluksi ja kuulla omalla äidinkielellä lisää lapsen turvallisuuden tunnetta ja edistää hänen kehitystään ja oppimistaan. Maahanmuuttajataustaisille perheille pyritään esiopetuksessa tiedottamaan perheiden omalla äidinkielellä ja varmistamaan tarvittavat tulkkipalvelut. Yhteenkuuluvuuden tunne perheen kanssa on tärkeitä lapselle, kuten myös yhteenkuuluvuus suomalaisen kulttuuriin. Pystyäkseen olemaan ylpeä omasta kulttuuristaan lapsi tarvitsee positiivista palautetta. Lapsen oman äidinkielen kehittämisessä painotetaan kielen ilmaisua ja itseluottamusta sekä rohkeutta kielen käytössä. Oman kielen käytön mahdollisuus arjessa vahvistaa kulttuurista tapaa käyttää kieltä sekä kielen äänneitä. (Helsingin kaupunki 2005,28.)

Ennen esiopetussuunnitelman laatimista lapsen kielelliset taidot, kuten kielen käyttäminen ja ymmärtäminen, arvioidaan, jotta lapsi saavuttaisi esiopetusvuonna mahdollisimman hyvän suomen kielen taidon kaikilla kielen osa-alueilla. Suomi toisena kielenä -opetuksen tavoitteena on, että osaa käyttää kieltä luontevasti eri tilanteissa ja oppii arjen perustanastoa. Kun lapsi edistyy, tavoitteena on suomen kielen ymmärtäminen ja aktiivinen käyttäminen sekä kielen rakenteiden harjoittelu. (Helsingin kaupunki 2005, 28.)

Helsingin kaupungin esiopetussuunnitelmassa todetaan, että yhteistyön maahanmuuttaja perheiden vanhempien kanssa tulee perustua avoimuuteen ja vastavuoroisuuteen. Perheiden kulttuuri- ja kielitausta tulee ottaa erityisesti huomioon. Kodin vakaumusta kunnioitetaan esiopetuksessa ja yhteistyössä huoltajien kanssa pyritään löytämään joustavia ratkaisuja. Opetuksessa, kuten terveyskasvatuksessa ja liikunnassa, otetaan huomioon eri kulttuurien tavat, ruokatuotokset ja käyttäytymissäännöt sekä hygienia- ja pukeutumissäännöt. Kummankin osapuolten ymmärretyksi tuleminen on ehdoton edellytys toimivalle yhteistyölle. Lapsi ei missään nimessä voi toimia tulkkina, vaan tarvittaessa keskusteluissa tulee käyttää tulkkia. (Helsingin kaupunki 2005, 29.)

Lapsen vieminen päivähoitoon voi olla maahanmuuttajaperheelle uusi ja outo asia, mutta ilman päivähoitoa voivat lapset jäädä vaille kielen oppimismahdollisuuksia, sosiaalisia valmiuksia ja perusopetuksen edellyttämiä valmiuksia (Sosiaali- ja terveysministeriö 2007, 23).

Porin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman mukaan päivähoiton toiminta-ajatuksena on vastata erilaisiin päivähoiton tarpeisiin joustavasti Porissa monipuolisin ja laadukkain toimintamuodoin. Päivähoito ottaa huomioon lasten yksilölliset varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja erityisen tuen tarpeet. Päivähoidon tehtävänä on myös tukea perheitä heidän kasvatustehtävässään ja vanhemmuudessaan. (Porin kaupunki 2006, 9.)

Porissa päivähoitorvoihin kuuluu asiakaslähtöisyys, myönteisyys, luottamus sekä erilaisuuden hyväksyminen. Luottamuksen luomisen pohjana on avoin ja rehellinen vuorovaikutus lasten ja henkilökunnan sekä vanhempien välillä. Toi-

miva tiimityö rakentuu keskinäisestä luottamuksesta ja arvostuksesta. Erilaisuuden hyväksyminen perustuu perheen ja lapsen arvostukseen ja kunnioittamiseen sekä heidän tarpeidensa huomioimiseen. Myönteisyys ilmenee lapsen kohtaamisena yksilöllisten tarpeidensa, persoonallisuutensa ja perhekulttuurinsa mukaisesti. (Porin kaupunki 2006, 10.)

4 TUTKIMUSONGELMA

Tutkimustavoitteena oli selvittää maahanmuuttajaperheiden kokemuksia päivähoidosta. Näkökulmaksi valittiin perheet päivähoidon henkilökunnan sijasta, sillä vaikka molemmat aiheet ovat ajankohtaisia, perheiden kokemukset olivat käytännön kokemuksen ansiosta mielenkiintoisempia. Ongelma tiivistettiin kolmeksi tutkimuskysymykseksi:

1. Minkälaista tukea maahanmuuttajaperheiden vanhemmat ovat kokeneet saaneensa kasvatukseen päivähoidon henkilökunnalta, ja onko tuki ollut riittävää?
2. Tuetaanko lapsen kielen kehittymistä tarpeeksi?
3. Mitä parannuksia tai muutoksia maahanmuuttajaperheet toivoisivat päivähoitoon?

Tutkimuksen tavoitteena oli ymmärtää maahanmuuttajavanhempien kokemuksia päivähoidosta ja yhteistyöstä päivähoidon henkilöstön kanssa. Samalla oli tarkoitus selvittää vanhempien mielipiteitä siitä, miten maahanmuuttajalasten oman kulttuurin tukeminen toimii ja tarvitsisiko heidän mielestään jotain parantaa. Tutkimuksen aihe oli ajankohtainen, sillä maahanmuuttajien määrä Suomessa on lisääntynyt ja tulee todennäköisesti lisääntymään.

5 AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET

Käytetyistä aikaisemmista tutkimuksista tärkeimmäksi koettiin Tiia Helpin tutkimus, sillä se on aiheeltaan sama, joten siitä saatiin hyviä ohjeita. Myös Kirsi Könösen tutkimus ”Kumppanuus on tiiviimpää kuin yhteistyö” - Maahanmuuttajataustaisten vanhempien näkemyksiä kasvatuskumppanuudesta oli tärkeä, sillä myös siitä saatiin erilaisia näkökulmia tutkimuksen tekemiseen.

Könösen tutkimuksen ”Kumppanuus on tiiviimpää kuin yhteistyö” - Maahanmuuttajataustaisten vanhempien näkemyksiä kasvatuskumppanuudesta varhaiskasvatuksessa kohderyhmänä olivat maahanmuuttajataustaiset perheet ja keskeisenä tavoitteena oli selvittää millaiseksi maahanmuuttajataustaiset vanhemmat määrittävät onnistuneen yhteistyön ja kasvatuskumppanuuden varhaiskasvatuksessa. Tutkijan tarkoituksena oli selvittää vanhempien kokemuksia kumppanuussuhteen toteutumisesta, ja millaisia valmiuksia heillä on sitoutua kasvatuskumppanuussuhteeseen varhaiskasvatuksen ammattilaisten kanssa. (Könönen 2007.)

Maahanmuuttajuuden, kulttuurin ja kasvatuskumppanuuden määritelmät sekä varhaiskasvatuksen linjaukset ja säädökset muodostivat tutkimuksen teoreettisen viitekehyksen. Tutkimus oli laadullinen ja se perustui vertaishaastatteluihin. Vertaisuus ilmenee tutkimuksessa maahanmuuttajuutena ja päivähoiton asiakkuutena. Aineisto koostui somalialais- ja venäläistaustaisten vanhempien vertaishaastattelussa omalla äidinkielellä käytyihin keskusteluihin sekä vanhempien taustatietoihin. (Könönen 2007.)

Könösen tutkimuksen mukaan maahanmuuttajaperheet kokivat onnistuneen yhteistyön päivähoiton kanssa riippuvan osapuolten välisestä luottamuksesta, tiedonkulusta, palautteen annosta sekä päivähoiton henkilökunnan suhtautumisesta perheeseen ja lapsen huomioimisesta yksilönä. Tutkimuksen tuloksista ilmeni myös, että kasvatuskumppanuus jäi maahanmuuttajaperheille käsityksenä vieraaksi. Kasvatuskumppanuuden edellytyksenä oleva luottamus ja kuuleminen sekä kuulluksi tuleminen tuntuivat vaikeilta saavuttaa kulttuuristen erojen

takia, sillä se vaati päivähoidon työntekijöiltä maahanmuuttajaperheiden kulttuuriin perehtymistä. (Könönen 2007.)

Yhteistyön ja kasvatuskumppanuuden eroja pohdittaessa päädyttiin siihen, että yhteistyö on enimmäkseen ohjauksen antamista, kun taas kasvatuskumppanuudessa korostuu vuorovaikutus vanhempien ja henkilökunnan välillä. Tutkimuksen tuloksissa käsiteltiin erikseen vuorovaikutusta, jota maahanmuuttajavanhempien mielestä vaikeutti huomattavasti yhteisen kielen puute. Tämä vaikutti väärinkäsitysten määrään ja tunteiden kärjistymiseen vuorovaikutuksessa. (Könönen 2007.)

Tiia Helpin päättötyön tarkoituksena oli tarkastella maahanmuuttajaperheiden ja suomalaisen päivähoiton kohtaamista. Asiaa tarkasteltiin maahanmuuttajaperheiden näkökulmasta. Tutkimuksen kannalta keskeisimpiä ongelmia olivat vanhempien suhtautuminen päivähoitoon instituutiona, millaisia arjen kokemuksia heillä on lastensa päivähoidosta ja millaisia päivähoitoa koskevia toiveita ja odotuksia perheillä on. (Helpi 2000.)

Tutkimuksessa ongelmaa lähestyttiin laadullisesti ja tiedonkeruumenetelmät olivat laadullisia. Tutkimusaineisto kerättiin haastattelemalla teemahaastattelulla neljää eri kulttuureista tullutta maahanmuuttajaperhettä. Analyysimenetelmänä käytettiin teemoittelua. (Helpi 2000.)

Helpin mukaan tärkeimmät tutkimustulokset nousivat esille kolmen teema-alueen kautta, suomen kielen oppimisen merkitys maahanmuuttajille, oman etnisen kulttuurin tärkeys ja sen välittäminen lapsille suhteessa suomalaiseen kulttuuriin sekä perheiden lastenkasvatustavat suhteessa päivähoitoon. Teema-alueiden kautta välittyivät perheiden toiveet ja odotukset päivähoitoa kohtaan. Tuloksista ilmeni myös maahanmuuttajaperheiden varsin myönteinen suhtautuminen päivähoitoon. Tutkimustuloksissa korostui perheiden ja päivähoiton yhteistyön merkitys eri kulttuurien kohdatessa. (Helpi 2000.)

Suomen kielen oppimisen tavoitteena oli edistää lasten selviytymistä yhteiskunnassa ja koulussa. Kielen oppimisen lisäksi lasten toivottiin oppivan päiväkodis-

sa sosiaalisia taitoja ja arjen perustaitoja. Tutkimuksen tuloksista ilmeni, että suurin osa vanhemmista halusi lastensa kasvavan suomalaisen kulttuurin lisäksi omaan kulttuuriin. Tähän liittyi myös viimeinen teema, kulttuurien väliset erot lastenkasvatuksessa. Oman kulttuurin säilyttämisen mukana tuli myös lasten kasvattamiseen liittyviä arvoja, kuten vanhempien kunnioittaminen. Lapsille halettiin myös opettaa oikeudenmukaisuutta eli oikean ja väärän erot. Lasten kasvatuksessa koettiin tärkeäksi, että lapsilla on säännöt, joita noudattaa, sillä suomalaisten kasvatustenetelmät nähtiin liian vapaamielisinä. (Helpi 2000.)

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

6.1 Prosessin kuvaus

Idea opinnäytetyön aiheesta syntyi tammi-helmikuussa 2009 monikulttuurisuusopintokokonaisuuden alussa. Tutkimussuunnitelman tekeminen aloitettiin maaliskuussa 2009. Käytännön harjoittelun suorittaminen päiväkodissa lisäsi mielenkiintoa aiheeseen ja antoi omakohtaista kokemusta maahanmuuttajaperheiden kanssa työskentelystä. Tutkimusaihe ja suunnitelma hyväksyttiin työtä ohjaavilla opettajilla. Kevään 2009 aikana tutkimussuunnitelma valmistui ja lähdemateriaaliin tutustuminen alkoi.

Opinnäytetyön työstäminen jatkui syksyllä 2009 teorian kirjoittamisella ja haastateltavien hankkimisella. Työ päädyttiin tekemään itsenäisesti ilman yhteistyökumppaneita, jotta haastateltaville ei syntyisi ennakkoluuloja tutkimusta kohtaan. Tutkimuksesta tiedotettiin Satakunnan Monikulttuuriyhdistykseen, jonka kautta haastateltavat saivat yhteystiedot, mihin ottaa yhteyttä, jos tutkimus kiinnostaa.

Tutkimusta varten haastateltiin kolmea maahanmuuttajaperheen äitiä. Alun perin haastateltavia oli neljä, mutta yksi heistä perui osallistumisensa. Koska aineistoa oli kuitenkin riittävästi, päädyttiin tutkimus tekemään kolmen haastattelun pohjalta. Haastattelut tehtiin helmikuussa 2010 ja litterointiin ja analysointiin helmi- maaliskuussa 2010.

6.2 Teemahaastattelu

Teemahaastattelu on lomakehaastattelun ja avoimen haastattelun väliin sijoittuva haastattelumuoto. Haastattelu ei etene tarkkojen, valmiiksi muotoiltujen kysymysten kautta vaan vapaammin kohdentuen ennalta valittujen teemojen pohjalta.

jalta. Teemahaastattelu on strukturoidumpi kuin avoin haastattelu, sillä siinä teemat, jotka ovat aiempien tutkimusten ja aihepiiriin tutustumisen pohjalta valmisteltuja, ovat kaikille haastateltaville samat, vaikka niissä liikutaankin joustavasti ilman tiukkaa järjestystä. Haastattelussa yritetään huomioida ihmisten omat tulkinnat ja heidän merkityksenantonsa. Vapaalle puheelle annetaan tilaa, vaikka ennalta päätetyt teemat pyritäänkin keskustelemaan kaikkien haastateltavien kanssa. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Teemahaastattelu on keskustelunomainen tilanne, jossa käydään läpi ennalta valittuja teemoja. Teemojen järjestys on vapaa, eikä jokaisen haastateltavan kanssa välttämättä puhuta kaikista asioista yhtä laajasti. Tutkijalla on haastattelutilanteessa mukanaan lyhyet muistiinpanot käsiteltävistä teemoista, jotta voidaan keskittyä keskusteluun eikä papereiden lukemiseen. Teemojen listaamisen lisäksi voi laatia apukysymyksiä tai avainsanoja keskustelun avuksi. Teemoista ja mahdollisista alateemoista pyritään keskustelemaan vapaasti. Teemahaastattelua voidaan käyttää esimerkiksi silloin, kun halutaan tietoa vain vähän tunnetuista ilmiöistä ja asioista. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Teemahaastattelun käyttäminen edellyttää huolellista aihepiiriin perehtymistä ja tutkittavien tilanteen tuntemista, jotta haastattelu voidaan kohdistaa juuri tiettyihin teemoihin. Tästä syystä sisältö- ja tilanneanalyysi on teemahaastattelussa erityisen tärkeää. Teemat päätetään tutkittavaan ilmiöön perehtymisen pohjalta. Kysymysten harkitsemisen lisäksi myös haastateltavien valitsemiseen tulee suhtautua harkinnalla: tutkimukseen osallistuvia ei tulisi valita satunnaisesti vaan tutkittaviksi tulee valita ihmisiä, joilta arvellaan parhaiten saatavan aineistoa tutkittavista asioista. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Teemahaastattelun suosiota selittää muun muassa se, että vastaamisen vapaus antaa tilaa haastateltavien puheelle. Toiseksi teemoihin kohdistunutta haastattelua on suhteellisen helppoa ryhtyä analysoimaan teemoittain. On kuitenkin hyvä muistaa, että tutkijan ennakkoon asettamat teemat eivät välttämättä ole samoja kuin teemat, jotka aineistoa analysoimalla osoittautuvat olennaisesti aineiston sisältöä ja tutkimusaihetta jäsentäviksi. Aineiston teemoittelusta voi edetä tyypittelyyn. Teemahaastatteluaineistoa voidaan analysoida myös vaik-

kapa kokonaan kvantitatiivisesti tai kvantitatiivisuutta ja kvalitatiivisuutta yhdistellen sekä kielellisesti tutkimusongelman mukaan. Teemahaastattelua ei siis tarvitse analysoida juuri tietyllä tavalla, vaikka teemoittelu ja tyypittely onkin tavallista ja looginen jatkumo kyseiselle haastattelutyypille. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Aineiston keruumenetelmäksi valittiin teemahaastattelu, sillä se sopii hyvin kokemusten tutkimiseen, jättää tilaa haastateltavien vapaalle kerronnalle ja antaa haastattelijalle kuitenkin mahdollisuuden esittää tarkentavia kysymyksiä. Teemahaastattelu oli sopivin ajatellen tutkimusjoukkoa. Toisena vaihtoehtona oli kyselylomake, mutta oli tarkoituksenmukaista, että haastattelija oli itse läsnä, ja pystyi näin esittämään lisäkysymyksiä sekä selventämään kysymyksen tarkoitusta.

Tutkimusta varten haastateltiin kolmea maahanmuuttajaperheen äitiä, kaksi heistä oli Venäjältä ja yksi Malesiasta. Haastattelujen kesto vaihteli 30 minuutista 45 minuuttiin. Haastattelut suoritettiin haastateltavan kanssa kahden kesken ja ne nauhoitettiin, jotta haastattelija pystyi keskittymään tilanteeseen ilman keskeytyksiä. Kaikilta haastateltavilta saatiin suostumus nauhoittamiseen. Haastattelut suoritettiin pääosin haastateltavien kotona, koska se oli kätevinä heille, vain yksi haastatteluista suoritettiin Diakonia-ammattikorkeakoulun Porin yksikön tiloissa.

6.3 Teemoittelu

Teemoja muodostetaan useimmiten aineistolähtöisesti etsimällä aineistosta sen eri haastatteluja, vastauksia tai kirjoitelmia yhdistäviä tekijöitä, mutta myös teorialähtöinen, jonkin tietyn viitekehyksen tai teorian mukaisesti ohjautuva teemoittelu on mahdollista. Teemoittelu on luonteva etenemistapa esimerkiksi teemahaastatteluaineiston analysoimisessa. Haastateltavien kanssa keskustellut teemat löytyvät yleensä kaikista haastatteluista – tosin vaihtelevassa määrin ja eri tavoin. Joskus teemat muistuttavat käytettyä teemahaastattelurunkoa,

mutta eivät kuitenkaan aina. Aineistosta voi löytyä uusia teemoja, eivätkä ihmisten käsittelemät aiheet välttämättä etene tutkijan tekemässä järjestyksessä. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Aineistoa järjesteltäessä teemojen mukaan jokaisen teeman alle kerätään esimerkiksi kustakin haastattelusta kohdat, joissa puhutaan teemasta. Järjestely voidaan tehdä käsin eräänlaiseen teemakortistoon leikkaamalla tulostetusta aineistosta kaikki tiettyyn teemaan liittyvät kohdat ja järjestelemällä ne omiksi kokonaisuuksikseen. Toinen vaihtoehto on nykyään suositumpi, eli teemoittelun suorittaminen tekstinkäsittelyn avulla niin sanotulla leikkaa-liimaa-toiminnolla. Tekstinkäsittelyn avulla on mahdollista myös, että teemojen alle voidaan koota sellaisiakin kohtia, jotka kuuluvat johonkin tai joihinkin muihin teemoihin, mikä konkreettisesti leikatessa ei onnistu ilman kopioita aineistosta. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Tutkimusraportissa käytetään usein teemojen käsittelyn yhteydessä sitaatteja. Aineistosta lainattujen kohtien tarkoitus on antaa havainnollistavia esimerkkejä ja toimia todisteena lukijalle siitä, että tutkijalla todellakin on ollut jokin aineisto, johon hän analyysinsä pohjaa ja että teemat on muodostettu aineiston pohjalta. Sitaattien käyttämisessä tulisi olla kriittinen ja raporttia kirjoittaessa olisi hyvä miettiä, kunkin sitaatin tehtävää ja tarpeellisuutta. Tutkimusraportti ei ole vain kokoelma erilaisia, peräkkäisiä sitaatteja ilman tutkijan kommentointia ja tulkin-toja tai kytkentöjä teoriaan. Lainauksia käytettäessä tulisi myös miettiä sitä, esitetäänkö niiden yhteydessä vastaajien taustatietoja vai ei. Tähän vaikuttaa tutkimusaihe ja taustatietojen tarkkuus sekä se, että pystyykö niistä tunnistamaan vastaajan. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Aineistonanalyysimenetelmäksi valittiin teemoittelu, sillä se oli sopivin ja tarkoituksenmukaisin aineiston ja tutkimuksen kannalta. Ennen aineiston analysointia haastattelut litteroitiin tietokoneelle.

Aineiston analysointi aloitettiin lukemalla kaikki haastattelut huolella läpi. Haastatteluista muodostettiin muutamia teemoja, joiden alle kerättiin ne osat haastat-

teluista, joissa kyseinen teema oli esillä. Eri teemoihin kuului samoja osia haastatteluista, sillä ne kuuluivat samanaikaisesti useampaan eri teemaan.

Kun haastattelut oli jaoteltu eri teemoihin, käytiin teemat ja haastattelut vielä kertaalleen läpi, jota nähtäisiin nouseeko vielä uusia teemoja esille. Kun teemat oli vielä uudemman kerran tarkastettu, aloitettiin tutkimustulosten kirjoittaminen työhön. Tutkimustulosten esittelyssä käytettiin sitaatteja, jotta tutkimukseen osallistuneiden perheiden osuus näkyisi työssä.

6.4 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Eettisyyden tulee kulkea mukana koko opinnäytetyöprosessin ajan aina aiheen valinnasta tutkimustulosten soveltamiseen saakka. Tutkimukseen tietojaan luovuttavien henkilöiden tulee antaa suostumus tutkimuksen tekemiseen, mikä edellyttää, että he saavat tietoa työstä ja sen tavoitteista. (Kuokkanen, Kiviranta, Määttänen & Ockenström 2007, 27.)

Tutkimukseen osallistuvia henkilöitä, eli koehenkilöitä, hankittaessa on noudatettava eettisesti oikeita toimintatapoja. Koehenkilöitä haetaan tavallisimmin lehti-ilmoituksilla tai erilaisia rekistereitä hyödyntämällä. Ilmoituksella koehenkilöitä haettaessa on tutkimukseen osallistumisen perustuttava vapaaehtoisuuteen, eikä osallistujia saa houkutella tarjoamalla esimerkiksi rahapalkkiota tai muuta vastaavaa. (Mäkinen 2006, 85–87.)

Haastattelun onnistumiseksi haastateltaville on kerrottava, miten heidän anonymiteetistään pidetään huolta, jotta saadaan mahdollisimman totuudenmukaisia vastauksia ja vastauksia riittävästi. Kun haastattelut tallennetaan haastatteleamalla, on nauhoittamiseen saatava haastateltavalta suostumus. Haastateltavalle tulee selvittää, miten aineisto tullaan säilyttämään, kuinka hänen anonymiteettinsä varmistetaan ja miten tallenteet tuhoetaan litteroinnin jälkeen. Haastattelijan pitää varmistaa, että hän osaa vastata haastateltavan kysymyksiin valmistautumalla etukäteen. (Mäkinen 2006, 93–94.)

Haasteltavalle pitää antaa tilaisuus keskeyttää haastattelu niin halutessaan ja myös kieltäytyä osallistumasta tutkimukseen, vaikka haastattelu olisi jo tehty. Haastateltavia ei tule painostaa jatkamaan haastattelua tai suostutella jatkaamaan tutkimuksessa. Haastattelussa itsessään on haasteita, sillä tutkija joutuu ohjaamaan sitä tutkimuksen näkökulmasta aiheellisiin aiheisiin. Käsiteltävät aiheet tuleekin sopia etukäteen haastateltavan kanssa, tällöin voidaan myös välttää haastateltavan kannalta epämieluisat aiheet, joiden kohdalla hän saattaisi keskeyttää haastattelun. Haastattelijan tulee olla tarkkana siinä, kuinka paljon hän ohjaa haastattelua, jottei hän liikaa johdattelemalla vaikuta tutkimustuloksiin. (Mäkinen 2006, 95–96.)

Tutkijan ja tutkittavan ollessa eri kulttuureista pitää tutkijan välttää antamasta vaikutelmaa oman kulttuurinsa paremmuudesta tutkittavalle missään vaiheessa tutkimusta. Tutkijan tulee myös ymmärtää, että tutkittavien kulttuurista vaikuttaa merkittävästi heidän maailmankatsomukseensa. (Mäkinen 2006, 108–109.)

Tutkittavilla on oikeus halutessaan pysyä anonyymeinä valmiissa tutkimuksessa. Koehenkilöiden anonymiteetti lisää tutkijan vapautta, sillä esimerkiksi arkaluontoisia asioita tutkittaessa ei tarvitse pelätä, että tutkija aiheuttaisi tutkittaville haittaa. Se myös edesauttaa tutkimuksen objektiivisuutta helpottamalla arkojen tai ristiriitoja herättävien asioiden käsittelemistä. (Mäkinen 2006, 114.)

Koska tutkimus käsitteli ihmisiä ja heidän kokemuksiaan, oli tärkeää pitää huolta tutkimusaineiston säilytyksestä ja sen analysoinnissa haastateltavien anonymiteetin säilymisestä. Teemahaastattelut tallennettiin haastattelutilanteessa nauhoittamalla, ja jälkeenpäin litteroitiin tietokoneelle tiedostoon, joka oli suojattu salasanalla. Litteroinnin jälkeen nauhoitteet poistettiin äänityslaitteesta.

Kaikilta tutkimukseen osallistuneilta saatiin lupa tutkimuksen tekemiseen. Haastateltaville kerrottiin tutkimuksen tarkoitus ja mikä tutkimuksen tavoitteet olivat. Heille perusteltiin haastattelujen nauhoittaminen sillä, että se on käytännön syistä kätevin tapa tallentaa haastattelut. Haastateltavia informoitiin siitä, ettei kerät-

ty aineisto tule muuhun käyttöön kuin juuri kyseiseen tutkimukseen. Heille toimitettiin teemahaastattelun runko, jotta he pystyivät etukäteen tutustumaan käsiteltäviin aiheisiin.

Koehenkilöiden anonymiteetista pidettiin kiinni koko opinnäytetyöprosessin ajan, eikä aineistosta lainatuista sitaateista pysty tunnistamaan yksittäisiä henkilöitä. Tutkimusta varten kerätty aineisto säilytettiin niin, että vain tutkijalla oli pääsy siihen, ja aineiston säilytyksessä varmistettiin, että haastateltavien anonymiteetti säilyy.

Tutkimuksen luotettavuutta haluttiin lisätä valitsemalla oikeat tutkimusmenetelmät. Teemahaastattelussa oli mahdollisuus esittää selventäviä apukysymyksiä. Tutkija esitti kysymykset niin, että johdatteli haastateltavia mahdollisimman vähän, mutta auttoi kuitenkin ymmärtämään mitä kysymyksellä haettiin. Haastateltavien ollessa maahanmuuttajia oli tärkeää, että heidän kielen osaaminen ja ymmärrys eivät vaikuttaisi tutkimustuloksiin. Kaikki haastateltavat osasivat ja ymmärsivät suomea, mikä helpotti huomattavasti haastattelujen ja koko tutkimuksen tekemistä.

Koska kyseessä oli tapaustutkimus, ei tuloksia voi yleistää. Tutkimuksella ei haettukaan yleistettävää tietoa, vaan haluttiin selvittää juuri kyseisten perheiden kokemuksia. Tutkimusjoukko oli kvantitatiivisiin tutkimuksiin verrattuna pieni, mutta koska tutkimus oli kvalitatiivinen, oli kolme perhettä sopiva määrä.

7 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tutkimustulokset nousivat aineistosta ja ovat osittain yhteneväisiä teemahaastattelun teemojen kanssa. Tulosten yhteydessä esitellään sitaatteja haastatelluista, sillä ne antavat parhaan kuvan haastatelluiden mielipiteistä ja näkökulmista. Koska kyseessä on tapaustutkimus, on tutkimusjoukko kooltaan pieni. Tutkimustuloksia ei voi yleistää tutkimuksen ollessa tapaustutkimus.

Aineistosta nousseet teemat vastaavat kaikkiin tutkimuskysymyksiin. Ensimmäiseen kysymykseen, minkälaista tukea maahanmuuttajaperheiden vanhemmat ovat kokeneet saaneensa kasvatukseen päivähoidon henkilökunnalta ja onko tuki ollut riittävää, löytyy vastaus teemojen lapsen ja päivähoidon henkilökunnan kommunikointi, vanhempien ja päivähoidon henkilökunnan yhteistyö, lapsen oma kulttuuri sekä lapsen kielenkehityksen tukeminen alta.

Lapsen kielenkehityksen tukeminen-teema vastaa suoraan toiseen tutkimuskysymykseen: tuetaanko lapsen kielen kehittymistä tarpeeksi? Kysymys ja vastaus ovat merkittäviä tutkimuksen kannalta, sillä maahanmuuttajalapsat usein laitetaan päiväkotiin juurikin kielen oppimisen ja kehittymisen edistämiseksi.

Kolmannen kysymyksen, mitä parannuksia tai muutoksia maahanmuuttajaperheet toivoisivat päivähoitoon, vastaus on jokaisen teeman yhteydessä. Tähän ratkaisuun päädyttiin, jotta kuhunkin teemaan liittyvät muutokset ja parannusehdotukset tulisivat selkeästi esille.

7.1 Kulttuurien eroja päivähoidossa

Päivähoidossa ei kulttuurien välillä koettu olevan suuria eroja, mutta joitakin pieniä asioita tuli jokaiselle haastateltavalle mieleen. Suurimpina eroina pidettiin lapsista huolehtimisesta, esimerkiksi aikuisten määrä ryhmässä oli suurempi kuin kotimaassa, ja lasten oman tekemisen vapautta. Yksi haastateltavista oli sitä

mieltä, että päivähoito Suomessa on parempaa kuin kotimaassa, muiden mielestä päivähoito Suomessa ja heidän kotimaissaan on lähes samantasoista.

Meillä oli yks hoitaja, siis Venäjällä, ja kolmekymmentä lasta. Tuntuu että Suomessa vähän huolellisempaa, siis enemmän rakkautta lapselle päiväkodissa.

No itse asiassa niin ku mun kaikki lapset ovat täällä vaan niin ku käyneet, että mulla ei ollut vanhempina kokemusta siellä. Mutta kun itte olen ollut Venäjällä päiväkodissa, siellä vähän niin kun tiukampi, kyllä ne kaikki, et siellä vaaditaan lapselta, että siellä esimerkiksi ei oo semmost niin kun vapautta lapsella, että täytyy olla koko aika kurissa vähän.

Kaikkia eroja ei pidetty negatiivisina, ne olivat vain eroja, jotka kysyttäessä tuli mieleen. Etenkin Venäjän ja Suomen väliset kulttuurierot nähtiin niin pieniksi, etteivät perheet edes osanneet kertoa, miten lasten omaa kulttuuria olisi päiväkodissa voitu tukea.

Malesiassaki on semmone päiväkotii, mut se on aika kallis. Koska se on kallis, ei monet käy päiväkotii. Lapset viedään hoitoon, nii ku jonku kotii, semmone perhehoito.

Valinnan vapaus nousi esiin erään äidin kanssa keskusteltaessa. Kotimaassa oli vapaus valita lapsen hoitopaikka, kun taas Suomessa joutui jonottamaan pitkään paikkaa, joka ei välttämättä ollut sijainniltaan sopivin tai muuten mieluisin.

7.2 Lapsen oma kulttuuri

Aineistosta selvisi, että päiväkodeissa ei pääasiassa ollut osoitettu kiinnostusta lapsen omaa kulttuuria kohtaan. Haastateltavat olivat kokeneet, että päivähoi-

don henkilökunta on muutenkin niin kiireistä, ettei heillä ole aikaa tutustua maa-hanmuuttajaperheiden omaan kulttuuriin. Päiväkotien hoitoryhmät pidettiin isoina, minkä ei koettu edistävän lapsen oman kulttuurin huomioimista päiväkodissa.

Siis asumme Suomen kulttuurin mukaan.

Kun me ei syödä sianliha, mun pitää sanoa se joka päiväkodissa, mutta ei ole ongelma sen kanssa.

Omaan kulttuuriin kasvattaminen ja siitä kertominen koettiin kodin tehtäväksi, ja päiväkodista haettiin nimenomaan suomalaista kulttuuria. Muutenkin haastattelussa tuli esiin, että vaikka lapsille kerrotaan omasta kulttuurista ja omista perinteistä, niin koska ollaan Suomessa, eletään suomalaisen kulttuurin mukaan.

Esimerkiksi vaikka me ollaan ortodokseja, niin lapset ovat osallistuneet ihan seurakunnan päivänavauksiin ja kaikkiin, koska mun mielestä ei siinä oo kauheesti eroja.

Kulttuurisia eroja ei koettu suuriksi eikä päiväkodin roolia tämänkään takia pidetty merkittävänä kulttuurin tukemisessa. Isoimmat esiin nousseet erot olivat eri uskonnot ja niihin liittyvät säännöt, kuten esimerkiksi se, ettei syödä sianlihaa. Suhtautuminen eroavaisuuksiin päiväkotien puolelta koettiin ymmärtäväiseksi ja auttavaiseksi.

7.3 Lapsen kielenkehityksen tukeminen

Haastatteluissa syntyi paljon keskustelua lapsen kielen oppimisesta. Vanhemmat olivat pääosin tyytyväisiä lastensa kielelliseen kehitykseen, mutta olivat sitä mieltä, että lasten nuori ikä edesauttoi kielen nopeaa oppimista. Vanhempien kanssa keskusteltaessa kävi selväksi, että tukikeinot ja annettavan tuen määrä vaihteli suurestikin eri päiväkotien välillä.

Ja sit kaikki suomenkielet mitä hän osaa, kaikki tulee päiväkodista.

Haastatteluissa tuli ilmi, että vanhemmat toivovat suomen kielen kehittymiselle erityistä tukea päiväkodissa, koska oma kielitaito tukemiseen ei ole riittävä. Suomen kielen tukemisen lisäksi toivottiin, että myös lapsen äidinkieltä pyritäisiin tukemaan päivähoidossa mahdollisuuksien mukaan.

No meillä taas kun me kotona puhutaan pelkää venäjää, meillä on sekä isä että äiti niinku venäläisiä ja tästä tulee sitä. Me luetaan kirjoja, meillä on sit venäläinen kanava, televisiokanava, ja mä taas hakenut ja päiväkodist sitä suomalaisuutta. Että minusta oli turhaa opettaa, koska mä itte puhun väärin ja sit se ei niinku pitkää aikaa vieny kun alkoivat puhumaan sitä suomea päiväkodissa.

Omaa äidinkieltä puhuttiin kotona, mutta silti vanhemmat toivoivat, että se otettaisiin päiväkodissa huomioon. Yhdellä äideistä oli huono kokemus erään lastentarhanopettajan suhtautumisesta siihen, että lapset olivat puhuneet omaa äidinkieltään päiväkodissa. Opettajan kanta kyllä ymmärrettiin, mutta tapa, jolla hän puuttui asiaan, oli epäasiallinen.

Joskus päiväkodissa sanoo, että lapset ei ymmärrä ja minä sanon, tiedän, koska käytän kolme kieli kotona.

Perheissä joissa puhutaan vain yhtä kieltä suomen lisäksi, on lapsen helpompi oppia molemmat kielet kunnolla, kuin jos perheessä puhutaan kolmea tai useampaa kieltä. Tällöin kielen oppiminen on hitaampaa.

7.4 Vanhempien ja päivähoidon henkilökunnan yhteistyö

Vanhempien ja päivähoidon henkilökunnan välisestä yhteistyöstä keskusteltaessa vanhemmat kertoivat olevansa erittäin tyytyväisiä siihen, kuinka heidät ja heidän erityiset tarpeensa oli huomioitu päivähoitossa.

Aikaisemmin, kun mä en osaa vielä, tai suurin osa mä pelkään, että minä en ymmärrä mitä suomalaiset puhuu. Joten minä otin mukaan tulkin.

Yhteistyöstä päivähoidon henkilökunnan kanssa positiivisena pidettiin etenkin henkilökunnan hyvää kielitaitoa ja kärsivällisyyttä. Haastateltavat kokivat saaneensa apua tarvittaessa, kuten esimerkiksi tulkin Vasu-keskusteluihin. Tosin kokemuksia oli myös siitä, että esimerkiksi tulkki oli pyydetty paikalle vanhempien tietämättä eikä tulkista ollut edes ollut apua.

Mulle kerran oli kutsuttu tulkki, joka asunut vähemmän Suomessa kuin minä ja osannut suomea huonompi kuin minä. Ja se oli taas se sama henkilö, joka oli sitä mieltä, et mä en tiedä mistä syystä, ja hän oli pettynyt kuitenkin tosi paljon, koska se tulkki ei ole auttanut.

Huonoista kokemuksista puhuttaessa haastateltavat korostivat, että kyseiset tapaukset olivat yksittäistapauksia. Ne liittyivät yleensä yhden ihmisen käytökseen ja ennako-oletuksiin, joista käytös johtui. Useimmiten nämä kokemukset liittyivät enimmäkseen nimenomaan vanhempien itsensä kanssa tehtyyn yhteistyöhön, ei niinkään lapsiin ja heidän saamaansa hoitoon.

7.5 Lapsen ja päivähoidon henkilökunnan kommunikointi

Päivähoidon henkilökunnan kanssa kommunikoinnista kysyttäessä vanhemmat kertoivat sen sujuvan hyvin, vaikka alussa olikin vaikeuksia. Hyvänä asiana koettiin suullisen kommunikoinnin lisäksi käytettävät apukeinot, kuten esimerkiksi

ryhmän seinällä oleva päivän kulusta kertova kuvasarja sekä ryhmän sääntöjä kuvaavat kuvat.

Ne käyttävät erilaiset keinot kuin, jos hän ei osaa, he yrittävät selittää joka kerta ja ymmärtää hänet kyllä.

Mut he on lapsia, kun sanoo heille jotai, ja näytä tee näin, he ymmärtää.

Suullisen kommunikoinnin lisäksi päiväkodeissa käytettiin esimerkiksi tekemisen näyttämistä apuna. Tämä helpotti kommunikointia etenkin silloin, kun lapsen kielen ymmärtäminen ei vielä ollut riittävä. Myös toisten lasten näyttämän esimerkin uskottiin auttavan lapsia ymmärtämään, jolleivät he muuten ymmärtäneet.

Päiväkodissa on hyvin usein esimerkiksi harjoittelijat, kenellä oli just niin ku annettu tehtävänä katsoo lasten kanssa niit kuvia ja käsitteet, käsitteitä.

Haastateltavat uskoivat, että päiväkodeissa osataan käyttää erilaisia tukikeinoja hyödyksi, vaikka heille itselleen näitä tukikeinoja ei ollut esitelty. Vanhemmat toivoivatkin, että heiltä kysyttäisiin tarvittaessa neuvoja ja että heille esimerkiksi varhaiskasvatus-keskusteluissa esiteltäisiin käytössä olevia tukikeinoja.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Tutkimuksen alussa ennakko-oletuksena oli, että maahanmuuttajaperheiden kokemuksiin päivähoidosta heijastuisivat erot oman kulttuurin ja Suomen kulttuurin välillä. Oletuksena oli myös, että osa haastateltavista on täysin tyytyväisiä päivähoitoon. Tutkimuksessa selvisi, että maahanmuuttajaperheiden vanhempien kokemukset päivähoidosta ovat pääosin myönteisiä. Vanhemmat kokivat myös saaneensa laadullisesti hyvää ja tarpeitaan vastaavaa päivähoitoa lapsilleen.

Tutkimustulosten mukaan suomen kielen oppimisen tukemista toivottiin päiväkodilta enemmän, koska vanhempien oma kielitaito koettiin riittämättömäksi siihen. Haastateltavat olivat sitä mieltä, että hoitoryhmien suuren koon takia päivähoidon henkilökunnalla ei ole aikaa kiinnittää huomiota maahanmuuttajalasten kielenkehityksen tukemiseen. Toivomuksena oli, että lapset olisivat enemmän pienryhmissä päiväkodeissa, jotta kielen oppimiseen voitaisiin panostaa enemmän.

Varsinaista suomen kielen opetusta ei päiväkodeissa ollut, sillä suomi toisena kielenä -opetussuunnitelma ei ole vielä osa Porin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmaa. Uusi päivitetty varhaiskasvatussuunnitelma, johon suomi toisena kielenä -opetussuunnitelma kuuluu, on vasta suunnitteilla.

Lapsen oman äidinkielen huomioimista toivottiin myös päiväkodissa, vaikka kaikki haastateltavat kertoivat kotona puhuttavan omaa äidinkieltä. Lapsien toivottiin oppivan kaksikielisiksi, ja että molemmat kielet olisivat yhtä vahvat. Haastateltavat toivoivat lapsilleen mahdollisuutta käyttää omaa äidinkieltään päivähoidossa esimerkiksi jonkinlaisessa kieliryhmässä, joka toimisi edes muutaman kerran kuukaudessa.

Tutkimustuloksista selvisi, että vaikka lapsen oman kulttuurin tukemista ei koeta päiväkodin tehtäväksi eikä sitä kaivata päivähoidolta, toivotaan kuitenkin kulttuurin ja niiden erojen ymmärtämistä verrattuna suomalaiseen kulttuuriin. Haas-

tateltavat hakivat päiväkodista lapsilleen suomalaisuutta ja suomalaista kulttuuria, kun taas omaa kulttuuria ja omia perinteitä ylläpidettiin kotona.

Tutkimuskysymykset valittiin tutkijan oman mielenkiinnon ja omien kokemusten perusteella. Tutkimuksen tulokset ovat huolellisen analysoinnin tulosta. Tutkimuksen tulokset olisivat todennäköisesti eronneet huomattavasti, jos tutkimus olisi toteutettu paikkakunnalla, jolla asuu enemmän maahanmuuttajia. Kvantitatiivisella tutkimuksella olisi saatu yleistettäviä ja vertailukelpoisia tuloksia sekä tutkimusjoukko olisi ollut huomattavasti suurempi.

Aiheesta aikaisemmin tehdyt tutkimukset helpottivat tutkijan oman työn suunnittelua ja aloittamista. Tutkimukset antoivat varmuutta opinnäytetyön aiheen ajankohtaisuudelle sekä tukivat opinnäytetyöntekijän aiheenvalintaa. Tutkija sai erittäin tarpeellista tukea opinnäytetyötä ohjaavilta opettajilta sekä omien opinnäytetöidensä kanssa ahertavilta opiskelijatovereiltaan.

Tutkimustulosten vertailu Tiia Helpin tutkimuksen kanssa nähtiin mielenkiintoisena, vaikkakin molemmat tutkimukset ovat tapaustutkimuksia eivätkä tulokset ole keskenään vertailukelpoisia. Helpin (2000) tutkimuksen tuloksissa ilmeni, että kielen oppimisen lisäksi lasten toivottiin oppivan päiväkodissa sosiaalisia taitoja ja arjen perustaitoja. Helpin mukaan suurin osa vanhemmista halusi lastensa kasvavan suomalaisen kulttuurin lisäksi omaan kulttuuriin. Tulosten viimeinen teema oli kulttuurien väliset erot lastenkasvatuksessa, haluan säilyttää oma kulttuuri liittyi myös lasten kasvattamiseen liittyviä arvoja, kuten vanhempien kunnioittaminen. Suomalaisten kasvatustavat nähtiin liian vapaamielisinä.

Helpin tutkimuksen tuloksissa ja tämän tutkimuksen tuloksissa on nähtävissä yhteneväisyyksiä, vaikka paikkakunta on eri ja aikaa tutkimusten välillä on kulu-
nut 10 vuotta. Tästä voi päätellä, että maahanmuuttajien huomioiminen päivä-
hoidossa vaatii lisää kehittämistä ja henkilökunnan sitoutumista asian eteen
työskentelemiseksi.

Tutkimuksessa käytetyt menetelmät sopivat tutkimuksen tarkoitukseen ja luonteeseen. Aineistonkeruumenetelmäksi valittiin haastattelu kyselylomakkeen sijaan tutkimukseen osallistuvien henkilöiden kielitaidon vuoksi. Haastattelussa haastateltava pystyi kertomaan, jos ei ymmärtänyt kysymystä ja tutkija pystyi tarvittaessa kysymään tarkentavia kysymyksiä. Haastattelumenetelmäksi valittiin teemahaastattelu sen avoimuuden vuoksi.

Tutkimuksen jokaisessa vaiheessa valintoja pohdittiin eettisyyden näkökulmasta. Tärkeänä valintana koettiin tutkimuksen tekeminen itsenäisesti, ilman päivähoidon yhteistyötä, jotta haastateltavat tunsivat voivansa vastata kysymyksiin totuudenmukaisesti ilman pelkoa vastaustensa kulkeutumisesta päiväkodin tietoon. Erityistä huomiota kiinnitettiin tutkimukseen osallistuneiden maahanmuuttajaperheiden anonymiteetin säilyttämiseen, varsinkin kun tutkimustuloksissa käytettiin sitaatteja tutkimusaineistosta.

Tutkimuksessa käytettiin paljon Helsingin kaupungin varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmia, koska Porin kaupungin omissa vastaavissa suunnitelmissa ei ollut kerrottu maahanmuuttajien huomioimisesta päivähoidossa. Tämä ratkaisu koettiin tarpeellisena siitä huolimatta, että tutkimukseen osallistui perheitä Porista ja Ulvilasta.

Tutkimuksen myötä aiheesta nousi aiheita jatkotutkimuksiin. Mahdollisia jatkotutkimusaiheita olisi esimerkiksi tutkia päivähoidon henkilökunnan kokemuksia maahanmuuttajalasten tai -perheiden kanssa työskentelystä. Toinen jatkotutkimusaihe, joka herätti tutkijan mielenkiinnon, oli kielenkehityksen tukeminen päivähoidossa.

Tutkimuksen aihe on ajankohtainen ja tulee varmasti säilymään ajankohtaisena eri kulttuuri- ja kielitaustaisten lasten määrän kasvaessa. Monikulttuurisen päivähoidon kehittämiseksi ja toimintatapojen parantamiseksi on tärkeää tutkia käytäntöjen toimivuutta niin päivähoidon henkilökunnan kuin asiakkaidenkin näkökulmasta.

Opinnäytetyöprosessi oli pitkä, mutta opettavainen ja palkitseva tutkijalle. Tutkimusaiheen nouseminen tutkijan omasta mielenkiinnosta auttoi jaksamaan prosessin loppuun saakka. Tutkimuksen tekeminen lisäsi opinnäytetyöntekijän ymmärtämystä maahanmuuttajaperheiden ja päivähoiton yhteistyöstä sekä monikulttuurisen päivähoiton vaatimuksista.

LÄHTEET

- Finlex - valtion säädöstietopankki, asetus lasten päivähoidosta 1973. Viitattu 29.11.2009.
[http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730239?search\[type\]=pika&search\[pika\]=laki%20lasten%20p%C3%A4iv%C3%A4hoidosta](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730239?search[type]=pika&search[pika]=laki%20lasten%20p%C3%A4iv%C3%A4hoidosta).
- Finlex - valtion säädöstietopankki, laki lasten päivähoidosta 1973. Viitattu 29.11.2009.
[http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036?search\[type\]=pika&search\[pika\]=laki%20lasten%20p%C3%A4iv%C3%A4hoidosta](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036?search[type]=pika&search[pika]=laki%20lasten%20p%C3%A4iv%C3%A4hoidosta).
- Helpi, Tiia 2000. Maahanmuuttajaperheiden ja päivähoiton kohtaaminen - perheiden kokemuksia päivähoidosta sekä heidän päivähoitoa koskevia toiveita ja odotuksia. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö . Viitattu 8.3.2009.
http://kirjastot.diak.fi/files/diak_lib/Helsinki2000/helpi_tiina.pdf.
- Helsingin kaupunki 2005. Helsingin esiopetuksen opetussuunnitelma. Viitattu 1.4.2010.
<http://www.hel.fi/wps/wcm/connect/51bd49804a177ca3b4c4fc3d8d1d4668/Helsingin+esiopetuksen+opetussuunnitelma+2005.pdf?MOD=AJPERES>.
- Helsingin kaupungin sosiaalivirasto 2007. Helsingin varhaiskasvatussuunnitelma. Viitattu 12.1.2010
http://www.hel.fi/wps/wcm/connect/037e3f804e5676dfa15bffed6b1cc6d/Hki_varhaiskasvatussuunnitelma.pdf?MOD=AJPERES. Tuloste tekijän hallussa.
- Hytönen, Marja-Liisa; Laurell, Harri; Mannila, Katriina; Marttila, Irma & Routio, Mirkka 2002. Maahanmuuttajatyön käsikirja. Helsingin kaupungin sosiaalivirasto. Viitattu 30.3.2010.
http://www.hel.fi/wps/wcm/connect/40a8b7804a176e1e9497fc3d8d1d4668/mamuyksip1_6low.pdf?MOD=AJPERES.
- Kuokkanen, Ritva; Kiviranta, Mervi; Määttänen, Jukka & Ockenström, Leena 2007. Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä. Opas Diakonia-

- ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten. Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Könönen, Kirsi 2007. ”Kumppanuus on tiiviimpää kuin yhteistyö” Maahanmuuttajataustaisten vanhempien näkemyksiä kasvatuskumppanuudesta varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Helsingin yliopisto. Pro gradu-tutkielma. Viitattu 8.3.2009. <https://oa.doria.fi/bitstream/handle/10024/29224/kumppanu.pdf?sequence=1>.
- Mäkinen, Olli 2006. Tutkimusetiikan ABC. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Perttula, Juha 2009. Kokemus ja kokemuksen tutkimus: fenomenologisen erityistieteen tieteenteoria. Teoksessa Juha Perttula & Timo Lomaa (toim.) Kokemuksen tutkimus – Merkitys, tulkinta, ymmärtäminen. Vantaa: Dark Oy. 115–162.
- Porin kaupunki 2006. Porin kaupungin sosiaalitoimen päivähoiton varhaiskasvatussuunnitelma 2006. Viitattu 4.4.2010. <http://www.pori.fi/sov/vasu.pdf>.
- Porin kaupunki talouspalvelut, viitattu 9.2.2010 <http://www.pori.fi/talouspalvelut/tilastot.html#vaesto>.
- Räty, Minttu 2002. Maahanmuuttaja asiakkaana. Helsinki: Tammi.
- Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietovarasto. Viitattu 8.3.2009. http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_2.html.
- Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna. 2006. KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietovarasto. Viitattu 9.3.2009. http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_4.html.
- Sosiaali- ja terveysministeriö 2007. Maahanmuuttajatyön kehittäminen varhaiskasvatuksessa. Viitattu 14.10.2009 <http://pre20090115.stm.fi/ka1197970411610/passthru.pdf>. Tuloste tekijän hallussa.

LIITE 1: Teemahaastattelurunko

Taustatietoja

Päivähoidon kulttuurierot Suomen ja kotimaan välillä

Lapsen oman kielen ja kulttuurin tukeminen päivähoidossa

Työntekijöiden kommunikointi lapsen kanssa, suomenkielen tukeminen

Henkilökunnan ja vanhempien yhteistyö

LIITE 2: Aineistosta teemaksi

Emme pidetä täällä Venäjän kalenteri, me olemme ihan suomalaisen päivän mukaan, vaikka meilläkin on isänpäivä ja äitienpäivä, mutta me juhlitaan täällä Suomen kalenterin mukaan ne.	Kulttuurien eroja päivähoitossa
Siis asumme Suomen kulttuurin mukaan.	Kulttuurien eroja päivähoitossa
Juu, elikkä näissä kyllä kysyttiin, että miten pitäis niinku huomioida, mutta kuitenkin kun Venäjä ja Suomi on naapurimaat ja kuitenkin kristillinen uskonto molemmissa, vaikka toisessa ortodokset, no Suomessakin on mutta niinku suurin osa on luterilainen.	Kulttuurien eroja päivähoitossa Lapsen oma kulttuuri
Esimerkiks vaikka me ollaan ortodokseja, niin lapset ovat osallistuneet ihan seurakunnan päivänavauksiin ja kaikkiin he koska mun mielestä ei siinä oo kauheesti eroja.	Kulttuurien eroja päivähoitossa
Mutta päiväkotissa heillä kiire kaikkien lasten kanssa, ei heitä kiinnosta tietää siitä (kulttuurista).	Kulttuurien eroja päivähoitossa
Kun me ei syödä sianliha, mun pitää sanoa se joka päiväkodissa, mutta ei ole ongelma sen kanssa.	Kulttuurien eroja päivähoitossa Lapsen oma kulttuuri